

Д/Р
14072

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут інформаційних та соціальних технологій
(повне найменування інституту/факультету)

кафедра економіки та моделювання ринкових відносин
(повна назва кафедри)

Дипломна робота

бакалавра

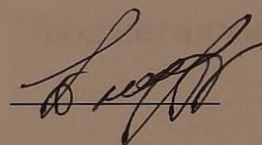
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Забезпечення якості управління доходами місцевих бюджетів.»

«Quality control of local budget revenues»

Виконала: студентка II (ск) курсу денної форми навчання
Напрямок підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
Самокіш Наталія Олександрівна

Керівник к.е.н. проф. Журавльова Т. О.

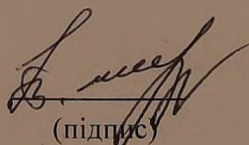
Рецензент к.е.н. доц. Борисова Л. П.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 9 від 29 травня 2017 року.

Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № ____ від _____ 2017 р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

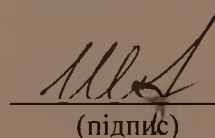
Завідувач кафедри

(підпис)

Журавльова Т. О.

Голова ЕК

(підпис)

Шлафман Н. Л.

Одеса – 2017

790194

АНОТАЦІЯ

Робота містить 64 сторінок, 4 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел з 63 найменувань, 6 додатків.

Предметом дослідження виступає сукупність фінансових відносин, що складаються в процесі формування доходів місцевих бюджетів.

Об'єктом дослідження виступає забезпечення якості управління доходами місцевого бюджету м. Теплодар.

Мета дипломної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні ефективної системи стимулювання бюджетної діяльності органів місцевого самоврядування по збільшенню прибуткової бази та виробленню практичних рекомендацій по підвищенню якості управління фінансами м. Теплодар в умовах фінансової децентралізації.

Завданням роботи передбачено розглянути питання:

- 1) виділити проблеми функціонування бюджетного механізму;
- 2) обґрунтувати ефективну систему управління бюджетними ресурсами м. Теплодар Одеської області;
- 3) дослідити методи та інструментарій оптимізації дохідної частини бюджету м. Теплодар Одеської області.

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та практичні рекомендації.

Отримані результати можуть бути використані у практичній діяльності Теплодарської міської ради.

Рік виконання випускної роботи 2016-2017 рр.

Рік захисту роботи 2017 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	6
1.1. Бюджетна система в механізмі управління державними фінансами.....	6
1.2. Бюджетна децентралізація місцевих бюджетів як основа побудови бюджетної системи України	14
1.3. Місцеві бюджети в контексті фінансового забезпечення функцій місцевого самоврядування	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	24
2.1. Аналіз фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування	24
2.2. Взаємодія регіонального та місцевого рівня в системі міжбюджетних відносин.....	29
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОПТИМІЗАЦІЇ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ МІСТА ТЕПЛОДАР ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	35
3.1. Структуризація резервів мобілізації доходної компоненти бюджету міста Теплодар Одеської області	35
3.2. Удосконалення регіонального механізму регулювання доходної частини місцевого бюджету.....	48
3.3. Оптимізація міжрегіонального регулювання доходної частини місцевих бюджетів.....	53
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми. У функціонуванні бюджетного механізму в Україні за останні роки відбулися істотні зміни: введено нові принципи побудови бюджетної системи, засновані на ефективності та результативності діяльності бюджетного сектора в умовах бюджетної децентралізації; введені нові принципи функціонування бюджетної класифікації та тощо. Різка диференціація м. Теплодар Одеської області за рівнем бюджетної забезпеченості, відсутність реальних стимулів до підвищення збирання податкових платежів, невідповідність дохідних джерел витрат, покладених на органи місцевого самоврядування є головними недоліками системи міжбюджетних відносин.

Самостійність місцевої влади значно обмежена через відсутність міцної фінансової бази місцевого самоврядування і, як наслідок, залежно місцевого бюджету від вищестоящих, в першу чергу, від регіональних бюджетів. Фінансове забезпечення м. Теплодар Одеської області є одним із складних питань реформи місцевого самоврядування. Незбалансованість місцевого бюджету протягом ряду років привела до погіршення соціально-економічного становища м. Теплодар, а також зниження рівня і якості надаваних населенню послуг. У цих умовах тема дипломної роботи, пов'язана з розробкою пропозицій щодо моделювання механізму регулювання дохідної частини місцевих бюджетів та виявлення резервів її мобілізації, є сучасною та актуальною.

Дослідження теоретичних основ формування доходів місцевих бюджетів розглядались у працях багатьох вітчизняних вчених. Питання вдосконалення механізмів формування місцевих бюджетів знайшли відображення у роботах вітчизняних науковців, зокрема: Й. Бескида, О. Василика, В. Дем'янишина, О. Кириленко, В. Кравченка, В. Томчук, В. Письменного, К. Павлюк, Ю. Пасічника, В. Федосова, О. Шевченко, С. Юрія та ін. Належне місце у

розробці рекомендацій щодо зростання надходжень на місцевому рівні займають роботи західних вчених А. Вагнера, Р. Гнейста, Л. Штейна.

Об'єктом дослідження є забезпечення якості управління доходами місцевого бюджету м. Теплодар Одеської області.

Предметом дослідження виступає сукупність фінансових відносин, що складаються в процесі формування доходів місцевих бюджетів.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні ефективної системи стимулювання бюджетної діяльності органів місцевого самоврядування щодо збільшення доходної бази в умовах бюджетної децентралізації.

Для досягнення поставленої мети в роботі виділені наступні завдання:

- окреслити проблеми функціонування бюджетного механізму в умовах бюджетної децентралізації;
- обґрунтувати ефективну систему управління бюджетними коштами м. Теплодар;
- проаналізувати тенденції та визначити закономірності зміни доходів місцевих бюджетів.

У процесі дипломного дослідження застосовувалися методи: порівняльний, порівняльно-історичний, системно-структурний, статистичний, експертних оцінок, а також логічний, економічний аналіз. Комплексне використання цих методів дозволяє виявити специфіку та окремі сторони досліджуваного об'єкта.

Інформаційною базою дослідження є публікації вітчизняних вчених, матеріали наукових конференцій та досліджень, нормативно-законодавчі акти, звіти та аналітичні матеріали, офіційні матеріали Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості використання сформульованих в роботі висновків, пропозицій і рекомендацій при проведенні реформи фінансової децентралізації.

ВИСНОВКИ

Розвиток та зміцнення економіки України залежить від ефективної взаємодії всіх рівнів управління бюджетної системи. В умовах бюджетної децентралізації особливе місце набуває розвиток міжбюджетних відносин в Україні.

Від створення оптимального механізму забезпечення дійсного, а не просто регламентованого правом, поєднання інтересів на всіх рівнях бюджетної системи залежить успіх фінансової децентралізації.

Фінансові ресурси є:

- реальною основою місцевих фінансів, а отже реальними носіями відносин органів місцевого самоврядування з органами державної влади, суб'єктами господарювання і населенням;
- головною ознакою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування у виконанні ними реальних владних функцій;
- необхідним джерелом для здійснення процесу розширеного відтворення, фінансування місцевих програм розвитку та соціального забезпечення територіальної громади.

Місцеві бюджети є основним фінансовим інститутом у фінансовій системі органів місцевого самоврядування, які займають центральне місце в економічній системі кожної держави. Проведення ефективної бюджетної політики на місцевому рівні повинно ґрунтуватись на досягненні оптимального співвідношення між економічними та соціальними її аспектам. Тільки за умови досягнення максимального збалансування між напрямками місцевої бюджетної політики, направленої на задоволення соціальних та економічних потреб суспільства, місцеві органи влади мають можливість досягти як фінансової стабільності суб'єктів господарювання даної адміністративно-територіальної одиниці, так і добробуту громади.

Проведене дипломне дослідження дозволило розглянути основні тенденції та закономірності функціонування місцевого бюджету та виявити

основні інструменти, що впливають на формування доходної частини бюджету м. Теплодар.

В контексті забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів, необхідно:

1) розширити фінансові можливості та юридично врегулювати питання щодо повноважень місцевих органів влади в наповненні доходів місцевих бюджетів, зокрема шляхом запровадження нових місцевих податків і зборів.

2) забезпечити повний облік активів територіальної громади, незалежно від форми їх власності, в частині пошуку напрямів оптимізації їх використання та розширення податкової бази;

3) забезпечити зниження масштабів тінізації заробітної плати. За оцінками вітчизняних аналітиків, економія підприємств в умовах нелегальних розрахунків із найманими працівниками становить не менше, ніж п'яту частину фонду оплати праці, по суті, це недоотримані бюджетні надходження.

Чинна система формування дохідної та видаткової частини бюджету розвитку є недосконалою та потребує подальших доопрацювань. Бюджет розвитку є основною складовою соціально – економічного розвитку територіальних громад та повинен забезпечувати їх поточні потреби та визначати основні напрями розвитку території. Для забезпечення виконання даних завдань необхідно як зміцнити дохідну частину бюджету розвитку, так і зробити оптимальною видаткову структуру бюджету. Тому, для забезпечення виконання бюджетних завдань розвитку територіальних громад, необхідно виконання наступних умов:

- створення нових джерел надходжень до бюджетів розвитку;
- забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу, як основи забезпечення дохідної частини бюджету;
- забезпечення прозорого та відкритого використання бюджетних засобів направлених на розвиток територіальних громад;

- зниження фінансування за деякими статтями бюджету розвитку, для економії бюджетних коштів, або використання їх на більш необхідні потреби та ін.

Виконання вище зазначених заходів, призведе до поліпшення бюджетного фінансування соціально-економічних заходів територіальної громади. Суттєвою проблемою залишається висока централізація бюджетного планування, що знижує оптимальне забезпечення територій фінансовими ресурсами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахламов А. Г. Управління місцевими фінансами : навч. посіб. / А. Г. Ахламов, І. В. Яцкевич, О. В. Голинська ; за заг. ред. А. Г. Ахламова. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – 352 с.
2. Балацький Є.О. Місцеві бюджети як визначальна ланка місцевих фінансів.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6144/1/176_balatsky.pdf
3. Бліщук К. М. Державні та місцеві фінанси. Бюджетний процес: навч. посіб./ К. М. Бліщук, Л. Р. Михайлишин.-Львів: ЛРУДУ НАДУ, 2010. – 176 с.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
5. Бюджет місцевої ради в умовах децентралізації / Центр політичних студій та аналітики. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.cpsa.org.ua/novyny/byudzhet-mistsevoji-rady-v-umovah-detsentralizatsi>
6. Бюджетна система: підручник / [А. Є. Буряченко, Л. П. Гладченко, С. Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. — 871 с.
7. Бюджетна система: Навчальний посібник / В.Г. Баранова та ін. – Одеса: Видавництво Бартенева, 2014. – 392 с.
8. Василик, О.Д. Бюджетна система України: Підручник для студ. виц. навч. закладів/О. Д. Василик, К.В. Павлюк; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. - К.:Центр навчальної літератури. - 2004 . - 539 с.
9. Власюк Н. І. Місцеві фінанси : навч. посібник / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник. – К. : Алерта, 2011. – 328 с.
10. Волевач Л.М. Місцеві бюджети: їх призначення та роль у соціально-економічному розвитку територій / Л. М. Волевач, І. В. Шмагай // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2011. – №1. – С. 37-42.

11. Волохова І. С. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: спеціальність 08.00.08 / І. С. Волохова. – Одеса, 2015. – 37 с.

12. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [Монографія] / І. С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.

13. Жулінська К. М. Моделювання впливу видатків місцевих бюджетів на сталий розвиток регіону / К. М. Жулінська, О. С. Квачан // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2014. — Вип. 38. — С. 144—164.

14. Журавльова Т.О. Фінанси: навчальний посібник / Т.О.Журавльова, Є.М.Ганевич, Т.С.Здорікова// К.: «Освіта України», 2014.- 716 с.

15. Зайчикова В.В. Функції місцевих органів в умовах бюджетної реформи / В.В. Зайчикова // Фінанси України. —2010. — № 6. — С. 72—79.

16. Іванов С.Я. Податкові надходження місцевих бюджетів як основа фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування / С.Я.Іванов, О.В.Брежнєва - Єрмоленко, Я.В. Канівець// Київ, Інвестиції: практика та досвід. — 2014 — № 12.

17. Іщук Л. І. Самостійність місцевих бюджетів: стан, проблеми та шляхи зміцнення / Л. І. Іщук, Т. В. Сеньків // Економічний форум. – 2012. – №1. – С. 50-58.

18. Кириленко О.П. Досягнення стратегічних орієнтирів удосконалення міжбюджетних відносин в Україні / О.П. Кириленко // Фінанси України.– 2013.– № 8.– С. 19–29.

19. Клівіденко Л.М. Основні шляхи удосконалення функціонування місцевих бюджетів у сучасних умовах /Л.М. Клівіденко, Н.В. Мацедонська// Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.- 2016.- Вип.9.- С. 640-643.

20. Кондратюк С. Я. Раціоналізація видатків державного і місцевих бюджетів в Україні / С. Я. Кондратюк // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. /

М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; [редкол.: А. М. Мороз (голов. ред.) та ін. ; ред. англ. тексту О. М. Сабат]. – Київ : КНЕУ, 2014 – Вип. 2 (24). – С. 51-64.

21. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР .- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80>

22.Кравченко, В.І. Місцеві фінанси України [Текст]: навч. посібник / В.І. Кравченко. -К .: Київ, 2010. -487с.

23.Косаріна В. П. Економічна природа та сутність фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування: проблемні питання / В. П. Косаріна, О. В. Тимошенко // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 118–125

24.Кузькін Є.Ю. Розширення повноважень місцевого самоврядування в сучасних умовах: основні напрями та подолання перешкод /Є.Ю. Кузькін, О.В. Шишко// «Фінанси України».-2015.-№11.- С. 43-55.

25.Кудряшов В.П. Фінанси. Навчальний посібник. / В.П.Кудряшов// Херсон: Олді-плюс, 2008. – 262 с.

26. Лазутіна Л.О. Джерела формування місцевих бюджетів сільських територій в умовах децентралізації.-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/150.pdf>.

27.Легкоступ І. І. Особливості формування місцевих бюджетів України та шляхи зміцнення їх доходної бази / І. І. Легкоступ // Формування ринкових відносин в Україні. - 2010. - №3. - С. 165-170.

28. Лопушинський І. П. Бюджетний процес в Україні : навч. посіб. / І. П. Лопушинський, Ю. С. Гаврилюк, Я. М. Казюк. – Херсон : Грінь Д. С., 2011. – 364 с.

29. Малиняк Б.С. Детінізація місцевих фінансів як передумова бюджетної децентралізації в Україні / Б.С.Малиняк// Фінанси України.- 2015.- № 5.- С. 69-80.

30. Мамонова В.В. Місцеві бюджети: стан та основні напрямки реформування / В. В. Мамонова // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – №2. – С. 157-161.

31. Маркович Г. Б. Програмно-цільовий метод бюджетування як інструмент підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів .- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/201481/3.html>

32. Міністерство фінансів України.-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

33. Місцеве самоврядування в Україні. 2015 рік. / Асоціація міст України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://auc.org.ua/sites/default/files/stanlg_2015_0.pdf

34. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О.Євдокімова; ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2014. – 343 с.

35. Місцеві фінанси у схемах і таблицях: навч. посіб. / [М.А. Гапонюк, А.Є. Буряченко, В.П. Яцюта та ін.] – К.:КНЕУ, 2010. – 600 с.

36. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О. Омелянович, В.С. Левченко, О.В. Хістева, Д.В. Фірсова, О.О. Ябуковська; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського.– 2011. – 252 с.

37. Місцеві фінанси: навчальний посібник /Н.І.Власюк, Т.В.Мединська, М.І.Мельник//К.: Алерта, 2011.- 328 с.

38. Набатова Ю. О. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4100>

39. Ніколенко В.Ю. Місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів. Навчальний посібник// В.Ю.Ніколенко, С.М.Свешніков, В.В.Юрченко, В.І Крижановський/Київ, 2016.- 41 с.

40. Офіційний сайт Теплодарської міської ради.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trada.gov.ua/>

41. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посіб. / Ю.В. Пасічник. — К. : Знання-Прес, 2004. — 395 с.
42. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
43. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади : [навч.посібник.] / О.Кириленко [та інш.]; Асоціація міст України.-К.: ВІ ЕН ЕЙ, 2015.-396 с.
44. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
45. Про Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 308-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=308-2007-%F0>
46. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
47. Проць Н.В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації / Н.В. Проць // Фінансовий простір.- 2015.- № 1.- С.221-227.
48. Радіонов Ю.Д. Причини і наслідки неефективного використання міжбюджетних трансфертів / Ю.Д. Радіонов // Економіка України.- 2013.- № 3.- С. 59–70.
49. Розумне місто електронне врядування.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rozumnemisto.org/teplodar/budget/>
50. Рябокони О.О. Стан та перспективи розвитку місцевих бюджетів в Україні / О.О.Рябокони // Інвестиції: практика та досвід, 2016.-№ 1.- С.48-50.

51. Савка В. В. Реформування системи планування та фінансування видатків місцевих бюджетів/ В. В. Савка // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. — 2013. — Вип. 2. — С. 304—313.

52. Слободянюк Н.О. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Н.О. Слободянюк, М.О. Коніна // Економіка і суспільство. — 2016. — Вип. 2. — С. 611–616.

53. Сторонянська І.З. Фінансова спроможність регіонів у контексті бюджетно-податкової децентралізації / І.З. Сторонянська, Л.Я.Беновська// «Фінанси України».-2015.- № 6.- С.44-57.

54. Сторонянська І.З. Бюджети розвитку місцевих бюджетів: проблеми формування та використання в контексті поглиблення фінансової децентралізації / І.З. Сторонянська, Л.Я.Беновська//«Фінанси України».-2016.- №5.- С.34-47.

55. Сунцова, О.О. Місцеві фінанси [Текст]: навч. посібник / О.О. Сунцова. - К.: ЦУЛ, 2010.-4 8 8 с.

56. Сукрушева Г. О. Місцеві бюджеті як основна ланка місцевих фінансів України / Г. О. Сукрушева // Комунальне господарство міст. — 2012. — №102. — С. 220- 227.

57. Тимошенко О. В. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування в умовах фінансової незалежності територіальних громад / О. В. Тимошенко // Економіка та держава. — 2010. — № 1. — С. 72–74

58. Тулай О. Тенденції формування доходів місцевих бюджетів // О. Тулай/ Світ фінансів — 2011 — вип. №4 — С.91-100

59. Фінанси: підручник / С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко [та ін.] ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. — К. : Знання, 2008. — 611 с.

60. Фурдичко Л. Є. Місцеві бюджети України: їх функціонування, проблеми та шляхи реформування / Л.Є. Фурдичко// Економіка та держава.- 2015.- № 1.- С.131-136.

61. Шульц Е.П. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування /Е.П.Шульц// Вісник ОНУ імені І.І.Мечникова. – 2016. –Т.21.- Вип.7-2 (49).- С. 160-163.

62.Щербань О.Д. Напрями удосконалення формування доходів місцевих бюджетів /О.Д.Щербань// Вісник економіки транспорту і промисловості.- 2013.- № 41.- С.74-79.

63.Юрій С.І. Бюджетна система України: Навч. пос./ С.І.Юрій, Й.М.Бескид // К.: НІОС, 2000. - 324 с.